

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrata
mal oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjura
razen ponedeljke
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Celoletni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inozemstvo, Sarajeva št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za našo tradicijo

V pravkar izišlem »Etnolog« je objavil naš edini folklorist-znanstvenik, dr. St. Vurnik, vezanimivo študijo o »Kmečki hiši Slovencev na južnovzhodnem pobočju Alpe«. V njej nam podrobno raziskuje in opisuje razvoj in obliko naših slovenskih selišč in domov v alpskem območju. S to in prejšnjimi Vurnikovimi študijami prehajamo končno tudi mi Slovenci k znanstvenemu raziskavanju naše ljudske umetnosti, kajti vse, kar smo imeli in delali na tem polju doslej, je bilo po veliki večini vendarle samo diletantstvo.

Dvojne misli se nam vzbujajo pri branju te razprave. Prvič čuti človek, koliko smo Slovenci ravno na tem polju že zamudili in kako nujno je treba rešiti, kar se sploh še rešiti da. Različne panoge naše ljudske umetnosti se danes vse hitreje umikajo novodobni uniformirajoči civilizaciji, nego v prejšnjih časih. Izumirajo naše stare narodne pesmi, pravljice, šege, hiše, ornamenti, obrtni izdelki itd. itd. in česar ne rešimo še v zadnjem trenutku, bo izgubljeno za vedno. Zato nujno in neobhodno potrebujemo ljudi in institucije, ki bi nam raziskale, zbrale in ohranile vse te priče in dokumente naše zgodovine ter življenja, mišljenja in čustvovanja našega ljudstva.

Nič manj važen pa ni tudi drugi moment, ki stopa človeku pred oči pri branju take študije. In to je ohranitev vseh teh individualnih tradicij v našem ljudstvu. Res je, da ne moremo zahtevati, naj bi si ljudstvo še danes gradilo svoje domove po vzorcu osemnajstega stoletja in da naj bi hodilo še danes v cokolih, pešah in avbah. Kakor so bile slovenske narodne pesmi, hiše in noše šestnajstega stoletja popolnoma drugačne nego osemnajstega, tako je seveda tudi samo ob sebi umevno, da morajo biti v dvajsetem stoletju nujno drugačne, nego so bile pa v osemnajstem. Okoliščine vsake dobe porajajo posebno mišljenje, ki se potem izraža tudi v ljudstvu v posebnih oblikah, toda bistvo ni toliko v teh zunanjih oblikah, temveč v duhu, ki te oblike formira.

Ce pogledamo mi naše stare slovenske hiše, noše, ornamente, šege itd., koliko slikovitosti in lepote najdemo v njih, koliko individualnega slovenskega mišljenja in čustvovanja, pa čeprav so zunanje oblike v različnih dobah tako zelo različne. Danes se pa človeku zdi, da ubija moderna civilizacija pri nas tudi to dušo, ki je dajala nekoč izdelkom našega ljudstva njih individualno zunanjo obliko. Moderna civilizacija ubija smisel, ljubezen in spoštovanje do tradicije in do individualnih vrednot, ki jih je ustvaril narod tekom stoletij in ki so mu bile tudi najmočnejša notranja in zunanja opora v vseh časih. Kaj ohranja vsak narod zdrav, živ in odporen, in kaj ustvarja vsakemu narodu njegovo individualno kulturo, če ne organična rast iz vseh pozitivnih vrednot lastne prošlosti ter njih spoštljiva gojitve!

In to je, kar začenjamo zadnje čase pri nas vedno bolj pogrešati. Res je, da prav radi prirejamo ob vsaki primerni in neprimerni priliki nastope tako zvanih narodnih noš, toda če smo odkriti, nas mora biti takih nastopov večkrat — sram, kajti le prepogosto so podobni zgolj — maškeradam, dočim bi morali izražati predvsem pieteto napram svojstvenim tradicijam našega naroda. Te nastope prireja navadno del naše gospode ob nedeljah, dočim prav tista gospoda šest dni v tednu z besedo in dejanjem ubija v ljudstvu vse, kar so izoblikovala v njem stoletja dobrega in lepega. Le pogledjmo velik del našega tiska, ki se prizadeva le za to, kako bi ščegetal maso z vsemi izrodki moderne mednarodne civilizacije in se pri tem ne straši z bolj ali manj odkritim preziranjem ubijati najglobljih vrednot individualne narodne kulture. Mnogo boljše tudi ni z našo šolo. Res je, da je začela ta pri n. pr. risanju gojiti narodno ornamentiko, toda ves ostali duh, ki veje danes iz nje, nima skoro nobenega stika z našo živo narodno tradicijo, temveč se lovi po zraku za nekimi fantomi. In kar velja za tisk in šolo, velja tudi za vse druge panoge današnjega našega javnega življenja in udejstvovanja.

Posledice tega procesa, ki razjeda polagoma naravnost mozeg narodnega telesa, opazimo lahko že danes na vseh koncih. V ljudstvu peša ljubezen do rodne grude in rodne krova, mladina pogosto tudi po nepotrebnem zapušča domače hiše in odhaja v mestne tovarne in v tujino, škodljive razvade se širijo bolj in bolj in iz slovenske vasi izginja nekdanja topla lepota, ki je dajala stoletja vso življenjsko silo našemu narodu.

Med mnogimi našimi problemi torej nikakor ni zadnji: kako ohraniti našemu narodu vrednote njegove tradicije.

„Dvignite zastave in puške kot simbol in orodje naše nezmagljive volje!“

Nov bojevit Mussolinijev govor v Milanu

Milan, 24. maja. n. Danes je imel Mussolini v Milanu na stolnem trgu dolgo napovedani nagovor na črne srajce. Izvajal je: »Črne srajce! Prepričan sem, da ne pričakujete od mene dodatkov k mojim govorom v Firenci in Livornu, katere sem dolgo premišljeval, preden sem jih govoril. Govora sta imela namen, ki sta ga res dosegla, da namreč italijanski narod ne sme zaspiti pri meketanju ove, ki so prav za prav volkovi, da se ne bi narod naenkrat zbudil iz spanja, več ali manj tragično presenečen.« Nato je demantiral, da bi prišel v Milan iz gospodarskih vzrokov, ker gospodarski položaj v Italiji ni slabši, kakor drugod.

»Jaz sem voditelj, šef in moram tudi biti branilec te revolucije, ker je zasidrana v svoji doktrini. Ne trdim nedolžnih stvari, dobro smo poučeni, kaj se drugje pripravlja, kaj oduševlja druge. Ravno včeraj se je širila vest, da je v Milanu proglašeno obsedno stanje. Povabil sem inozemske častnike, da to vest ovržejo ter da sta italijanski ljudski re-

žim in fašizem neločljivo zvezana. Nadaljnja laž je, da so se italijanske čete izkrcale v Albaniji.« — Nato je Mussolini proslavil italijansko zmago v svetovni vojni, da je neki avstrijski general po italijanski zmagi na Piavi priznal, da je antanta končnoveljavno dobila vojno, neki madjarski vojvoda pa je z ginjenimi besedami priznal res legendarni heroizem italijanskih vojakov. Nadaljeval je: »Nekateri bi me rajši videli v obleki ministrov starega kroja, ki so govorili na banketih, da si še bolj otežijo že itak naporno prebavo. Ti ljudje pozabljajo, da to ni več ministrstvo, temveč režim, ki je nastal iz krvavih bojov črnih srajc. Gre za revolucijo z dolgimi boji, ki so jih nasprotniki sami proračunali na šest let. Današnje obletnice ne praznujemo zato, da bi pogrevali staro sovraštvo, ker smo se zopet sprijaznili s svojimi včerašnjimi sovražniki in z nekaterimi celo navezali stike prijateljstva. Spominjamo pa se obletnice vstopa Italije v vojno, ker se je maja 1915 pričela italijanska revolucija, ka-

tere edini nosilec je italijanski narod. Italijanski narod je danes popolnoma gospodar svoje usode. Videli ste danes italijanski narod vseh razredov od študentov do delavcev v orožju. Gotovi smo si svoje bodočnosti, ker se nikdar ne damo presenetiti po dogodkih. Kdo more še dvomiti o realizmu in fašističnemu duhu italijanskega naroda. Ta ljudski režim ne izkiva samo občudovanja, temveč tudi zavist ter nekaterim tudi strah. Versailles nam je dal okrnjeno zmago, toda zmaga je še v naših rokah. Okrnjena je bila v diplomatskih protokolih, ne pa v naši vojski in srehi. Da dokažem, da smo si gotovi svoje neposredne in nadaljnje bodočnosti, vam napovedujem na tem trgu sestanek na dan 28. oktobra 1932, ker mora Milan proslaviti začetek drugega desetletja fašistične revolucije, ki je določeno za to, da postane italijanski narod vedno večji. Dvignite zastave in puške kot simbol in orodje naše nezmagljive volje!« Po vihranih ovacijah so potem čete odkorakale v vojašnice.

Mac Donald v stiski

Vprašanje brezposelnosti vedno bolj pereče — Pred bojnim glasovanjem v parlamentu — ponudbe liberalcem

London, 24. maja. n. Kot naslednik Mosleya je bil major Attlee imenovan za kancelerja vojvodine Lancaster. Attlee je že dolgo časa član delavske stranke in član Simonove ustavne komisije za Unijo. V prvem delavskem kabinetu je bil državni podtajnik v vojnem ministrstvu.

Listi napovedujejo nadaljnjo poostritev položaja, četudi bo MacDonaldov kabinet srečno prestopil kritično glasovanje o problemu brezposelnosti prihodnje sredo. MacDonald je sklenil, da spričo vedno bolj grozečega problema brezposelnosti sam prevzame v vladi vrhovno nadzorstvo nad politiko brezposelnosti. Minister za brezposelnost Thomas bo dobil v kabinetu drugo mesto, ravno tako tudi drugi delavski član Simonove komisije poslanec Harthorn, ki je bil v prvem delavskem ministrstvu poštini minister.

London, 24. maja. n. Radi odločitve konservativcev, da prihonjo sredo vržejo MacDo-

naldov kabinet radi vprašanja brezposelnosti, je delavski kabinet, ko so se v četrtek pogajanja z liberalci razbila kot brezuspešna, ponudil liberalcem novo pogodbo s tem, da je predlagal, naj se vprašanje voline reforme zaenkrat odstavi z dnevnega reda in najprej sklene parlamentarna skupnost za rešitev zasilnega programa za odpravo brezposelnosti. Kot podlaga za to ima v bistvu služiti zasilni program javnih del, ki so ga svoječasno predlagali liberalci v svoji rumeni knjigi. V zvezi s tem se ima potem izvršiti program socialne gospodarske reforme, ki naj bi združil liberalce in socialiste. Šele po rešitvi teh problemov naj se potem razpravlja o volilni reformi. Loyd George je izjavil, da je pripravljen, da o predlogih v ponedeljek razpravlja z MacDonaldom. V liberalnem taboru pa ne verujejo, da bi Loyd George na podlagi koncesije, da se bo brezposelnost pobijala liberalno, za nedoločen čas opustil glavno točko liberalnih zahtev, to je volilno reformo.

Gospodarsko zblížanje Male antante

Sestanek Loucheur-Titulescu-Marinković v Beogradu

Beograd, 24. maja. m. Dva ugledna gosta in velika prijatelja Jugoslavije sta danes prispela v Beograd. To sta vodja radikalne leve v francoskem parlamentu, bivši predsednik vlade, član francoske delegacije Društva narodov, Louis Loucheur, in bivši romunski minister za zunanje zadeve in sedanji poslanik v Londonu Titulescu. Prvi je prišel iz Prage, drugi pa iz Pariza.

Njuno srečanje v Beogradu ni slučajno, ampak je dogovorjeno. Brez dvoma je v zvezi z velikimi problemi gospodarskega zblížanja držav Male antante. G. Loucheur je bil predsednik komisije, ki je razpravljala nedavno v Parizu o vprašanju vzhodnih reparacij. Ravno njegovemu ugledu se je zahvaliti, da so bili končno odstranjeni nesporazumi med Madjarsko in državami Male antante ter da je prišlo končno do likvidacije tega vprašanja, ki je bilo stalno na dnevnem redu in je neprestano povzročalo slaba razpoloženja v Madjarski, predvsem pa med Romunijo in Češkoslovaško.

Še bolj je značilno dejstvo, da sta oba visoka gosta prišla neposredno po kongresu Panevrope v Berlinu, kjer sta oba zastopala svoje države.

Casnikarji so šli obema gostoma do Rume nasproti. Pri tej priliki je dal Loucheur to-le izjavo: »Bil sem v Berlinu na kongresu Panevrope, kjer se je govorilo o Briandovem programu. Kongres je bil lepo prirejen in je bil predlog zelo lepo sprejet. Razpravljaj sem z nemškimi zunanjimi ministrom Curtiusom in nemškim kancelerjem Brüningom. Oba sta izrazila svoje simpatije za program Panevrope. Proučeval sem gospodarski položaj v Nemčiji. Brezposelnost je zelo velika. Ta problem je v Nemčiji eden izmed največjih. O njem se največ razpravlja. To je zelo važno in na tak položaj je treba gledati v zvezi s sličnim v Angliji. Zelo sem bil presenečen, ko sem videl, da je agrarna kriza zelo velika. Zelo je velika tudi v Franciji, istotako tudi v Češkoslovaški in na Madjarskem. Da kratko končam: potujem zasebno in na tem potovanju se bom razgovarjal z glavnimi zastopniki držav, ki jih bom obiskal, posebno o delu tistih dveh odborov, ki sta izrazila svoje simpatije za program Panevrope. Agradni odbor in fond B. Potrebno je, da ta odbora pripravi čimprej z delom. Pričeti je treba takoj. O tem se bom razgovarjal z dr. Marinkovićem in Titulescom. Na Češkoslovaškem sem v tem pogledu našel vse dobro pripravljeno. Nadejam se, da bo tako tudi pri vas.

Posebno sem srečen, da ponovno prihajam v Srbijo, ki je nisem videl od leta 1914.

Na kolodvoru je bil Loucheur zelo prisrčno sprejet. Ko je zagledal dr. Marinkoviča, našega zunanjega ministra, je radostno vzkliknil: »O, moj dragi Marinković!« Nadalje so ga pričakovali: francoski poslanik Dard, direktor političnega oddelka v zunanjem ministrstvu Fotič in številni drugi visoki uradniki zunanjega ministrstva in neizogibni časnikarji.

Z drugim Orient Expressom ob 10 je prispel v Beograd romunski poslanik v Londonu g. Titulescu. Tudi njemu so šli časnikarji do Rume nasproti. Od Rume do Beograda jim je v jedilnem vozu pripovedoval na svoj šegav in duhovit način.

Casnikarji so dali najrazličnejše odgovore. Končno je Titulescu dejal:

»Razlog mojega prihoda v Beograd je samo ta, da vidim svoje mnogostevilne prijatelje. V Beogradu nisem bil skoraj dve leti. Imam pa v Beogradu mnogo prijateljev. Z Marinkovićem se že poznavam iz leta 1918. Zato se ministri Male antante čutimo kot nekaka družina, ne pa kot nekaka čisto politična kombinacija, torej družina, ki želi sebi dobro, ne mara pa slabega. Pomislite, da sem spoznal Beneša, še preden je postal minister. Z Gjučičem sva v Parizu skupaj polagala doktorat in naju veže stalno prijateljstvo.

Mislím, da bom v Beogradu ostal do jutri zvečer, nakar bova z g. Loucherjem potovala v Bukarešt po Donavi. V Bukarešti nisem bil od novembra. Upam, da tokrat moj prihod ne bo dal novega povoda romunskemu časopisju za fantastične komentarje.

Tudi Titulescu so na kolodvoru sprejeli: zunanji minister dr. Voja Marinković, romunski poslanik in višji uradniki zunanjega ministrstva.

Jutri bo Loucheur odpotoval v Bukarešt, kjer bo ostal en dan. Nato bo odšel v Budimpešto, kjer bo imel konference o gospodarskih problemih.

Oba gospoda sta gosta naše vlade. Njima na čast bo zvečer banket v hotelu »Srpski kralje«. Jutri bodo konference o omenjenih problemih. Vsekakor je njun obisk važnega pomena.

Beograd, 24. maja. z. S subotiškim brzovlakom sta prispela v Beograd tudi zet Loucheurja inž. Jean Sarada, in politični direktor »Petit Journala« Marcel Reuille.

Burov o odnosu do Jugoslavije

Sofija, 24. maja. AA. Povodom diskusije v parlamentarnem odboru za zunanje zadeve je govoril minister zunanjih zadev Burov ter omenjal odnose Bolgarije z njenimi sosedmi. Posebej je omenil vprašanje dvolastništva ter pri tem poudaril, da so bili njegovi sestanki z Jugoslavlani iskreni in da se bodo lahko še zboljšali, če ne nastopi kaka stvar, ki bi to razmerje skalila.

„Zeppelin“ v Rio de Janeiro

Newyork, 24. maja. n. Zrakoplov Zeppelin je ob 3.52 berlinskega časa startal v Rio de Janeiro.

Newyork, 24. maja. n. Zrakoplov je ob 12.15 srednje evropskega časa preletel mesto Bahia, ob 14.20 pa mesto Barra de Rio de Contos.

Newyork, 24. maja. n. Zrakoplov je pot Pernambuco-Bahia preletel v 8 urah. Daljava znaša 385 milj, kar pomeni, da je letel na uro 47 milj. Iz tega se sklepa, da se dr. Eckenerju nikamor ni mudilo.

Nemčija zgradi novo križarko

Berlin, 24. maja. AA. Wolfbiro poroča, da je včeraj parlament sprejel drugo tranšo za gradnjo križarke »B«. Predlog je prodril s 207 proti 184 glasovom. Sedem poslancev se je vzdržalo glasovanja. Zbornica je istočasno odbila predlog parlamentarne skupne nemških nacionalcev, ki so zahtevali, naj se sprejme v letošnji proračun prva tranša za gradnjo križarke »B«. Predlog je bil zavrnjen z 270 proti 128 glasovom, en poslanec se je vzdržal glasovanja.

Berlin, 24. maja. AA. Tekom razprave v parlamentu o proračunu mornarice je minister Gröner izjavil, da bo v kratkem predložil načrt za gradnjo vojnih ladij in za nadomestitev starih križark. Parlament je z veliko večino sprejel določbe o gradnji nove križarke.

Priznanje düsseldorfskega morilca

Düsseldorf, 24. maja. n. Danes je bil aretiran 47 letni voznik Peter Kürten, ki je že priznal, da je izvršil vse umore, ki so se v zadnjem letu pripetili v Düsseldorfu.



X. JUBILEJNI VELESEJ
V LJUBLJANI

29. MAJ - 9. JUNIJ 1930

Največja tovrstna prireditve v državi. 40.000 m² obsega 9 razstavnih zgradb. - 800 razstavljalcev. TOVARNISKE CENE VSEH VRST BLAGA. ŠPECIJALNI ODDELEK: tekstil, usnje, papir, pohištvo, avtomobili, stroji in kovine, poljedelski stroji. — Perutnina. — Obsežno zabavišče. — Stanovanja preskrbljena. — Legitimacije Din 30—. Prodajajo denarni zavodi, železniske postaje, trgovske in obrtniške organizacije, Putnik itd. Slavimo 10 letnico obstoja velesejma!

Velikanske domonstracije v Indiji

London, 24. maja. d. V Bombaju je prišlo včeraj do dosedaj največje demonstracije proti angleški vlad. Več sto tisoč ljudi, govori se celo o številu 600.000, je včeraj skupno demonstriralo po mestu proti postopanju vlade v Darasani. Na meji med starim mestom in tujskim mestnim delom jim je 500 policistov zaprlo pot. Vsa množica demonstrantov pa se ni razšla, temveč so se enostavno vlegli po ulicah. Čakali so več kot 4 ure na nadaljnji pohod, ki se je končno dovolil. Do večjih incidentov ni prišlo.

Moskva, 24. maja. AA. Po poročilu iz Bombay je bil tankaj shod, ki se ga je udeležilo 100.000 Indijcev. Na shodu je govoril bivši predsednik nacionalnega kongresa Patel. Posebni poročevalci »Daily Expressa« poročajo, da se nobeno zborovanje ni povzročilo tako ogromnega navdušenja kot slične Ropot po glavnih ulicah, kjer je največji promet, je bil popolnoma zadušeno od vzklikov množice: »Doli z Angleži!«

Pariz, 24. maja. AA. Poročajo iz Dake v Indiji, da je prišlo med Indijci in muslimani do spopada. Pri tej priliki so demonstranti izropali nekaj trgovin. Osem ljudi je bilo ranjenih, sedem Indijcev so aretirali.

Bombay, 24. maja. AA. Gandhijev sin in tajnik Mahatma Pyarelal sta bila obsojena vsak na eno leto zapora.

Atentator na Stricklanda

Malta, 24. maja. AA. V sled poskušene atentata na lorda Stricklanda se je prebivalstva polastilo veliko razburjenje. Vsak hip lahko izbruhnejo neredi. Bivši nacionalistični minister je ušel napadu razdražene množice le s pomočjo policije.

London, 24. maja. n. Atentator na guvernerja Malte Lorda Stricklanda se imenuje Miller. Rojen je v Angliji, je epileptik in pristaš nacionalne stranke, ki je guvernerju nasprotna. Z leta 1919 je bil aretiran, ker je raztrgal angleško zastavo. V mestu vlada radi atentata ogromno razburjenje in se bojijo nemirov.

Romunski avtomobilisti v Jugoslaviji

Belgrad, 24. maja. m. K. Vredno je določen program svečanosti in avtomobilske tekme v Jugoslaviji, ki jo priredi v zvezi z našimi avtomobilisti romunski avtomobilski klub. Svečanosti se bodo pričele 1. junija, ko pridejo avtomobilisti v Belgrad. V Slovenijo pridejo 8. junija zvečer in sicer iz Zagreba, 9. junija jutraj se odpeljejo kolone preko Ljubljane na Bled. Tam jim ljubljanski klub priredi banket. Če se bo Nj. Vel. kraljica nahajala na Bledu, se ji bodo gostje korporativno poklonili. 10. junija se bodo odpeljali z Bleda preko Rogaske Slatine, Varazdina, Virovitice v Osijek.

Poraz severne kitajske armade

London, 24. maja. n. Kitajske narodne čete so v zadnjih dneh pripravile severnim četam hudo bitko, ki je trajala 18 ur in po kateri so Nankingske čete zavzele Landfeng ob železnici Lunghei, 20 milj vzhodno od glavnega mesta province Honan. Severne čete so bile popolnoma poražene, in bežijo v neredu proti Keifengu, kamor jim sledijo vladne čete. Ujetih je bilo več kot 20.000 mož severne armade, med njimi generali Wan, Hsuang in Tsai. Nankingske čete so zmagale radi tega, ker je eden izmed generalov severnih čet postal izdajalec in severne čete naenkrat napadel za hrbtom.

Legitimisti obujajo spomine

Dunaj, 24. maja. n. Integralni Avstrijci so na predlog svojega voditelja polkovnika Wolfa soglasno sklenili, staviti zahtevo, da sme zopet nastati samo avstroogrska monarhija. Zato se upirajo proti prizadevanju madžarskih legitimistov, ki hočejo pomagati nadvojvodi Otonu, da doseže ob svoji polnoletnosti madžarsko krono. Oni izjavljajo, da take enostranske rešitve restavracije Habsburžanov ne morejo vzeti v vednost, ker habsburški lični zakon in pragmatična sankcija še danes pravno obstajata ter so po teh zakonih dedne dežele Habsburžanov neločljive in nedeljive ter da morata biti radi tega madžarska krona sv. Stefana in avstrijska cesarska krona brezpogojno in vedno združeni na eni glavi. Isto velja tudi za češko krono sv. Václava in za hrvatsko krono.

Ceškoslovaška znižala diskont

Praga, 24. maja. n. Češkoslovaška narodna banka je na današnji seji znižala diskontno mero od 5% na 4½%, lombardno mero za državne papirje od 6% na 5½%, za ostale papirje pa od 6½% na 5%. Zveza češkoslovaških bank je imela danes sejo, na kateri se je razpravljalo o znižanju diskonta v narodni banki, vendar ni prišla do nobenega sklepa.

Velik uspeh krščanskega učiteljskega v Avstriji

Dunaj, 24. maja. g. Dne 19. maja so bile na Nižji Avstrijskem učiteljske volitve v okrajne šolske svete. Učiteljsko se je razdelilo v tri skupine: krščansko, socialistično in velenemsko. Pri teh volitvah je dobilo krščansko učiteljsko 46 mandator (2547 glasov). Socialisti 14 mandator (do sedaj 37) in 983 glasov. Velenemski 42 mandator (do sedaj 56) in 2201 glas.

Dunajska vremenska napoved: Neizmenljivo, milejšje vreme, verjetnost neviht.

Načrt zakona proti oboroženim organizacijam sprejet

Se vedno novi pohodi Heimwehra in Schutzbunda

Dunaj, 24. maja. AA. Narodni svet je sprejel načrt zakona, ki ga je predložil kancler dr. Schober o razorožitvi političnih organizacij.

Dunaj, 24. maja. AA. Korbiro poroča, da je avstrijski parlament začel debato o zadnji izjavi vlade v zvezi z razorožitvijo raznih društev v državi. Zastopniki strank večine so že izjavili, da bodo podprli vlado v njenih stremeljenjih za pomiritev dežele pod pogojem, da ostanejo nedotaknjene državljanske pravice in svoboda državljanov. Socialni demokrati soglašajo z izjavo zastopnikov vladne večine, vendar sodijo, da načrt zakona ni popoln. Socialni demokrati so mišljenja, da je treba sploh prepovedati »aufmarsche«.

Dunaj, 24. maja. n. Velika avstrijska notranje politična razprava se bo razvila prihod-

nji teden. V petek je sklicana seja velikega kluba krščanskih socialcev in sicer njihovih zveznih svetnikov in deželnih glavarjev, katere se bo udeležil tudi dr. Steidle. Do tega časa pa se bodo večinske stranke medseboj pogajale o zadnjih dogodkih v parlamentu in v heimwehrovskem taboru. Jutri se ob priliki desetletnice obstoja Heimwehra v Vorarlbergu, katere se bo udeležilo 3000 Heimwehrovcev iz Vorarlberga in Tirolske, pričakuje govor dr. Steidleja, ki bo odgovor na ostre izjave notranjega ministra Schumija. V Korneuburgu priredi jutri velik nastop socialno demokratiški Schutzbund, na kar bo imel voditelj Schutzbunda poslanec dr. Deutsch pomemben političen govor. Ker sedaj istočasno in v istem kraju niso dovoljeni nastopi raznih obrambnih zvez, je upanje, da bo nedelja potekla mirno.

Italija na križpotu

Velezanimiva odkritja iz leta 1914

Berlin, 24. maja. (Od našega dopisnika.) Tukajšnji diplomatični krogi zelo pozorno spremljajo potovanje g. Mussolinija po Italiji. Ker si metodajni krogi v Nemčiji absolutno ne želijo nobenih avantur, so zaradi Mussolinijevih govorov tudi nekoliko v skrbeh. Presojajo pa te govore čisto drugače nego širša evropska publika.

Na »Wilhelmstrasse« pravijo namreč, da je Mussolini s svojo politiko nehoti sam prišel v zagon, ki ga sili, da pred Francijo kapitulira, ako neče Italije vreči v nevarno avanturo. In sicer razlagajo nemški diplomati to takole:

Zunanja politika Italije je čisto zavožena. Pred vojno sta bili med Italijo in Francijo dve sporni vprašanji: Tunis in južna tripolijska meja. Ena po fašistični terminologiji »najbolj podlihi« italijanskih vlad je kljub strašnem porazu pri Adu uspela, da je Francija nacionalizirala Italijanov v Tunisu pogodbeno zagotovila. Se pred izbruhom svetovne vojne, h kateri je ravno Mussolini, ki je takrat bil za Francijo goreče nardusen, najbolj silil, je Francija to pogodbo razveljavila. Vrh tega pa je vojna 1914—1918 imela za posledico, da so Francozi zasedli tripoliški »hinterland«, ki tvori pot do centralne Afrike, ker je ta del nominalno pripadal Turčiji, Italijani pa so se bili med svetovno vojno iz Tripolitanije razen glavnega mesta popolnoma umaknili. Če bi bila Italija — tako zatrjujejo nemški politiki — ostala nevtralna, ji je bilo od Avstrije in Nemčije l. 1914. zagotovljeno, da dobi kot plačilo one pokrajine, v katerih bivajo Italijani nedeljeno od italijanskega narodnega telesa in nepomešani s Slovenci in Hrvatci, od Francozov pa, ki so bili l. 1917. v velikih škripcih, pa Tunis. Tako pa so Italijani topogledno ostali na cedilu pa so se morali zadovoljiti z današnjimi dila-

rom jugoslovanskega Primorja.

Pa še po vojni se je vladi »izdajalskega« Giolitija posrečilo na pomorski razorožitveni konferenci v Washingtonu doseči priznanje brodogradništvu s Francijo, torej to, za kar se zdaj g. Mussolini zastoj prizadeva! Zdaj se je moral, ker Francija tega neče več priznati, spustiti v brodogradno tekmo, ki mora Italijo finančno popolnoma izsesati. To pa bi pomenilo konec fašističnega režima. Te tekme Mussolini ne more pustiti, če hoče ohraniti tisto zunanjo pozicijo Italije, ki so jo priborile predfašistične »guilije« vlade, razen če pred Francijo kapitulira in sprejme pogoje, ki mu jih je stavil septembra meseca 1929 francoski poslanik v Rimu, g. Beaumarchais. Ali bo to mogel? To je zdaj usodno vprašanje. On si je pot k takemu sporazumu zdaj še »sam« s svojimi govori skoro čisto zabarikadiriral. On namreč misli, da bi kapitulacija pred Francijo bila začetek izolacije Italije, ki bi se našla obkrožena od smrtnih sovražnikov fašizma, in se boji notranjega prevrata, ki bi ga zanesli emigranti, ali tako zvani »fuoruscisti«. Zato je v Livornu rekel: »Vsiljujejo mi sami meč v roke« — pasus, ki ga je bila potem cenzura izpuščala.

Zopet pa Francija ne bo odnehala od svojih pogojev od septembra lanskega leta, ker med desnič in levico obstoja »Union sacrée«, da Francija Italiji ne bo odstopila niti kosčka svoje svetovne pozicije in mirno čakala, za kaj se bo g. Mussolini odločil.

»On je« — pravijo tu — »v brezizhodni zagoni. Ker pa je vendarle zelo realen politik in kljub vsem bojevitim govorom čeni mir in se zanj z vsemi silami prizadeva, mu ne bo prešlo drugega kakor da s Francijo sklene spravo«.

Pomirjenje v Španiji

Spanija dobi oktobra novo vlado, Katalonija pa autonomijo

Madrid, 24. maja. g. Po neuspehu republikanske propagande g. Unamuno, ki je sedaj tako rekoč interniran v Valenciji, oziroma ne sme zapustiti svoje stolice, da bi držal svoje za kralja žaljive in hujskajoče govore po Španiji, je nastopilo splošno pomirjenje. Strogo katoliško ljudstvo republikanstvo tembolj odločno odklanja, ker plove očitno pod svobodnomiselno zastavo. Nastopivši mir pa daje možnost likvidacije sedanjega napol diktatorskega režima, da se umakne normalnemu ustavnemu stanju, katerega zahtevajo tako konservativni kakor liberalni in socialistični elementi, in katerega z vso odločnostjo želi vpostavititi tudi kralj, ki je v vsakem oziru danes kljub intrigam republikanskih politikov najbolj vplivna oseba v Španiji z nezmanjšano populariteto in najvišjo politično zmožnostjo.

General Berenguer, ki je gentleman, ni pa mož iniciative in dalekosežnejših zamislov, se bo po popolni pacifikaciji duhov umaknil novi vladi, ki jo kralj misli poveriti sedaj še v Parizu bivajočemu bivšemu ministru Santiagu Abba, kateri bo te dni po svojem povratku iz inozemstva prevzel načelstvo renovirane liberalne stranke. Treba pa bo poprej tej vladi, ki ne bo imenovana pred jesenjo, bržčas šele oktobra meseca, dati zakonit značaj z vpostavitvijo ustave, katere se bo po potem parlamentarnim potom revidirala. Kajti vse vodilne politične osebnosti zahtevajo izpremembo, oziroma izpolnitev ustave in sicer bi liberalni monarhistični elementi s pomočjo socialistične in republikanske opozicije želeli prerogative krone omejiti, dočim konservativni monarhisti nasprotno zahtevajo ojačenje krone.

Volitve v kortese (postavodajalno zbornico) bodo potem takem najbrže novembra meseca že ne že v drugi polovici oktobra. Vlada upa, da bodo razen v Madridu in nekaterih mestih potekle mirno, zlasti na deželi, ki je republikanski populnoma nedostopna.

Kaj se godi v Albaniji?

Glasovi francoskih listov

Pariz, 24. maja. n. Italijansko poslanstvo v Parizu energično dementira vesti, da bi se bile italijanske čete izkrcale v Albaniji. Quai d'Orsay in jugoslovansko poslanstvo v Parizu pa izjavljata, da o tem nista prejela nobenih vesti. Levičarski listi ugotavljajo, da Italiji ni bilo treba več, da izkrci svoje čete, da bi na ta način manifestirala svoje stališče v Albaniji. »Quotidien« izjavlja, da je sedaj položaj postal tako resen, da je neobhodno postala potrebna preiskava po Društvu narodov. Od že davno obstoječega italijanskega protektorata do očitne aneksije Albanije je sedaj samo še en korak. Že več mesecev se vrši, da se tisoči italijanskih fašističnih prostovoljcev izkrcujejo v Albaniji. Socialistični list »Populaire« najostreje protestira proti »nemarnosti« franco-

ske diplomacije, ki da je zamudila vse prilike, da bi nastopila proti fašistični ekspanzijski politiki. To so bile tri prilike: na Madjarskem pri aferi ponarejevanja bankovcev, pri aferi vtihotapljanja orožja in pri škandalu inozemskega posojila.

Schacht - fin. svetovalec Romanije

Pariz, 24. maja. AA. Poročajo iz Berlina: Finančni list »Börsenkurier« doznava iz zanesljivega vira iz Bukarešte, da je Romanija povabila bivšega guvernerja nemške državne banke dr. Schachta, da prevzame mesto finančnega svetovalca Romanije.

Miss Johnson dospela na cilj!

Port Darwin, 24. maja. AA. Angleška letalka Amy Johnson je prispela semkaj včeraj ob 3.55 popoldne.

London, 24. maja. AA. Miss Amy Johnson je prispela v Port Darwin in srečno preletela nevarnih 500 milj preko morja od Atambue. Zapustila je letališče Croydon 5. maja in dovršila v 20 dneh čudovit solo polet, ki meri približno 10.000 milj. Na poti je naletela pogumna mladenka na najrazličnejše težkoče in nevarnosti, na katere mora biti pripravljen pač vsak letalec.

Letalka se je morala boriti z meglo, s tropičnimi nalivi, viharjem, preleteli z večnim snegom pokrite gore in premagati mrtve puščave in prostrana morja. Spremljalo jo je pri prihodu v Port Darwin več letal do pristajališča, kjer jo je sprejela velikanska množica z nepopisnimi ovacijami. Vest o njenem srečnem pristanku v Port Darwinu je bila sprejeta v Londonu z velikanskim zadovoljstvom, nič manj v Hullu, kjer žive njeni sorodniki.

Amy Johnson je stara 22 let in je dobila prvi pouk v letalstvu pred 18 meseci, potem ko je končala študije na sheffildski univerzi, kjer je promovirala za doktorico umetnosti. Pozneje je bila zaposlena pri nekem londonskem advokatu za tajnico. Ko je posešla letališče Stag Lane, je dobila velike veselje za letalstvo in se učila pozneje letati.

Pozneje je dobila pilotski patent. S tem ni bila zadovoljna in je študirala tudi inženirstvo. Pred poletom v Avstralijo je letela v rodno mesto Hull, ki je oddaljeno od Londona 147 milj.

Ko je hotela leteti v Indijo, so ji vsi svetovali in jo opozarjali na velike nevarnosti, ki jo čakajo. Letalka je pa ostala trdovratna in kupila 5 očetovo pomočjo letalo iz druge roke. Letalo je bilo zelo dobro in lahkega tipa Dehavilland z »Gipsy« motorji po sto konjskih sil. Pomagale so ji tudi bolj izdobre kot drugače petrolejske družbe in ji obljubile na poti svojo pomoč. 5. maja je pogumna mladenka zasedla svoje lahko letalo, malnila očetu v pozdrav in krenila sama v Avstralijo. Po 750 miljah dolgem poletu se je ustavila prvič na Dunaju. Nato je prispela zapored v Carigrad, Aleppo, Bagdad, Bnead Abbas in v Karaki. Seli potem, ko je prispela v Indijo dva dni poprej ko Hinkler, je časopisje postalo pozorno na izredne letalske sposobnosti mlade letalka. Preletela je 8000 čevljev visoko gorovje v silnem viharju in v gostih oblakih in pristala na poti v Bagdad v oslepujočem peščenem viharju. Na poti v Rangoon je zšla mladenka v silni monsum. Pri pristanku se je letale nekoliko pokvarilo in ga je morala popravljati tri dni. — Na ta način je izgubila upanje, da bi prekosila Hinklerjev rekord. Letela je v Bangkok v strahovitem dežju in od tu v Singapore v lako gosti megli, da je bila prisiljena leteti ob obali komaj nekaj čevljev visoko.

Pozneje je uživala miss Johnson podporo in gostoljubnost nizozemskih oblasti, ki so ravnale z njo kot s svojo rojakinjo in želele, da bi se njena avantura srečno končala. Letalka je dosegla svoj cilj ravno na imperijalni dan.

Po par dneh počitka bo miss Johnson nadaljevala polet v Sydney.

Zagovor J. Predavca

Zagreb, 24. maja. p. Danes se je nadaljevala razprava proti Josipu Predavcu. Obširno je govoril v svoj zagovor. Najpreje je navajal, da ga obtožnica hoče naslikati kot glavnega funkcionarja v vseh teh gospodarskih organizacijah: v Hrvatski seljaški banki, v glavni zadrugi in v »Providnosti«.

Josip Predavec se obširno bavi s posameznimi točkami obtožnice ter govori o fuziji Glavne zadruge in Hrvatske seljačke banke. Najjačji argument je v tem, da so bile knjige zamenjane. Za to ga obtožnica posebej dela odgovornega. Predavec odklanja odgovornost in naglašja, da je Ružić vdelal vse posle, pa je z ozirom na to vodil tudi knjige. Zato nosi on popolno odgovornost. Med tem so izginile tudi nekatere knjige Seljaškega doma. Obtožnica dela Predavca odgovornega, on pa ni imel tam nobenega interesa.

Nato je obširno govoril o prodaji oziroma o nakupu Seljaškega doma, o dnevnih narodnih poslancev, s katerimi bi se imel kupiti Seljaški dom. »Vse, kar sem delal,« je rekel Predavec, »sem delal iz čustvene potrebe. Vso svojo energijo sem vložil v ta posel.«

Nato je predsednik senata zaključil razpravo, ki se nadaljuje v ponedeljek.

Zveza nabavnih zadrug dobi svoj dom

Belgrad, 24. maja. u. Na svečan način je bila danes blagoslovljena zgradba zveze nabavnih zadrug državnih uslužbencev. Na to svečanost so prišli delegati uradniških zadrug iz vseh krajev, posebno številna pa so bili zastopani Slovenci, ki so večinoma železničarji in ki so prišli tudi s svojo godbo. Posebno Slovenci so bili na kolodvoru, kakor tudi v Belgradu sploh, zelo prisrčno in navdušeno sprejeti.

Sprejemi pri g. banu

Ljubljana, 24. maja. AA. Prihodnji torek, dne 27. maja odpadejo sprejemi pri banu dravske banovine g. inž. Dušanu Sernecu, ker bo služben odsoten.

Reflektantom za sprejem na učiteljske

Ljubljana, 24. maja. AA. Kraljevska banska uprava opozarja na podlagi konkretnega ministrskega odloka, da naj se učenci (učenke), ki so lani dovršili štiri gimnazijske razrede, takoj javijo k nižjemu tečajnemu izpitu, ako žele biti sprejeti(e) na učiteljsko šolo.

Tajna družba za trgovino z dekleti

Buenos Aires, 24. maja. AA. Akcija proti trgovini z dekleti nadaljujejo oblastva z veliko energijo. Šef policije je našel dokumente na stanovanju vodje tajne družbe za trgovino z dekleti. Na podlagi teh dokumentov je policija prišla 30 članov te družbe. Policija je izdala zaporna povelja za ostalih 400 članov te družbe, ki so se večinoma poskrili in se razbežali na vse strani.

Zrtev znanosti

Pariz, 24. maja. n. V Parizu so X-zarki zahtevali novo žrtv znanosti. Zenskem zdravniku Harretu, ki spada med prve pionirje radijske terapije, v kateri deluje že od leta 1896, so danes amputirali desno roko.